

E-books: auteurs zien weinig terug voor uitleningen en abonnementsmodellen

15 september 2017 - Lira en de Auteursbond met uitgevers in gesprek

De meeste auteurs van wie het werk ook als e-book verschijnt, delen tot op heden niet mee in de opbrengsten verkregen via uitlenen door de bibliotheek en opname in betaalde abonnementsdiensten. Dit blijkt uit een recent onderzoek in opdracht van Stichting Lira en de Auteursbond.

In mei dit jaar lieten Stichting Lira en de Auteursbond onderzoek uitvoeren door Kantar Public naar de inkomsten van auteurs uit de digitale exploitatie van hun werk. Daarbij is specifiek gekeken naar e-lending: het uitlenen van e-books door openbare bibliotheken (via Bibliotheek.nl) en naar e-books in commerciële abonnementsdiensten zoals Kobo Plus en Bookchoice (voorheen Elly's Choice).

Geen vergoeding

Ruim 800 schrijvers en vertalers, van wie werk ook als e-book verschijnt, deden mee aan dit onderzoek, waarvan de resultaten vandaag bekend zijn gemaakt. Hieruit blijkt dat auteurs in 2016 in de meeste gevallen nog niet hebben gedeeld in de opbrengsten van de exploitatie van hun werk via de genoemde kanalen. In veel gevallen hebben zij daar geen afspraken over gemaakt met hun uitgevers en was er geen enkele vergoeding.

De belangrijkste conclusies uit het [rapport](#):

- **E-lending: ruim twee derde van de auteurs (68%) kreeg geen vergoeding, terwijl hun werk wel door bibliotheken werd aangeboden**
- **Meer dan de helft van de auteurs (54%) ontving geen vergoeding uit de exploitatie via een commerciële abonnementsdienst**
- **Slechts 23% van de schrijvers en 16% van de vertalers van e-books heeft afspraken gemaakt over e-lending**
- **Van de auteurs die afspraken hebben gemaakt, ontving een op de vijf (22%) desondanks geen vergoeding**
- **Wel krijgen auteurs die afspraken hebben gemaakt 4 maal vaker een vergoeding dan auteurs zonder afspraken**
- **Terugkerende klacht: het royaltystatement wordt niet altijd inzichtelijk gevonden**

Achtergrond

De populariteit van e-books is de afgelopen jaren in hoog tempo toegenomen. Het aandeel e-books in de totale boekenmarkt bedraagt 6,7% (zie CB [e-book-barometer](#)). E-books kunnen net als papieren boeken door openbare bibliotheken worden uitgeleend. En hoewel voor de uitlening van papieren boeken een vergoeding voor de auteurs is gegarandeerd, is dat voor e-books nog niet het geval. Tevens worden e-books in commerciële abonnementsvormen aangeboden. Via 'all-you-can-read'-modellen bijvoorbeeld krijgen abonnees tegen betaling onbeperkt toegang tot een collectie e-books.

Wel digitaal gelezen, geen vergoeding

Hoewel steeds meer e-books via deze nieuwe kanalen gelezen worden, stijgen de inkomsten van auteurs vaak niet mee, blijktens de onderzoeksresultaten. Sterker nog, in totaal heeft meer dan de helft van de auteurs geen vergoeding gekregen, terwijl zijn of haar titels wel digitaal werden geëxploiteerd in 2016. Daar komt bij dat voor veel auteurs het jaarlijkse royaltystatement niet transparant is. Circa de helft van de auteurs die wel vergoedingen ontvingen, weet niet waarop die vergoedingen precies gebaseerd zijn of hoe die zijn berekend.

Uitgesproken reacties

Veel auteurs zijn verbaasd dat hun werk buiten hun medeweten digitaal geëxploiteerd wordt en

verontwaardigd over de hoogte van de vergoedingen daarvoor, als er al afspraken zijn. Uit de reacties van een aantal respondenten blijkt dat zij het belangrijk vinden om dit onderwerp aan de kaak te stellen bij uitgevers.

Het onderzoek sluit aan bij de bestaande zorgen over de negatieve inkomensontwikkeling bij auteurs. Dat deze trend zich de afgelopen jaren steeds scherper aftekent, blijkt uit verschillende rapporten. Zo signaleert het in april verschenen advies "[Passie gewaardeerd](#)" van de SER en de Raad voor Cultuur de noodzaak tot het vergroten van het verdienvermogen van makers. Op het belang van versterking van het auteursrecht wordt in dit adviesrapport nadrukkelijk gewezen.

Stichting Lira en de Auteursbond zijn naar aanleiding van de onderzoeksresultaten in gesprek met uitgevers, om op korte termijn tot betere afspraken te komen over deze vergoedingen en de transparantie van royaltystatements.